

01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100
----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	-----

Perjantaina 21. helmikuuta 2014

MAASEUDUN TULEVAISUUS

11

VIIKONVAIHDE

PERJANTAIVIERAS

Viihtymisen maantiede

Urbanin kaupunkitilan pitäisi edistää ihmisten viihtymistä, kohtaamista ja turvallisuuden tunnetta.

Mutta millaista tällainen tila käytännössä on? Ainakin sellaista, jossa on paljon paikkoja. Paikaksi koetaan aina sellainen kohta, jossa on kaksi suojaavaa sivua. Eli konveksi tai kovera kulma, kuten arkkitehdit sanovat. Paikka on kohta, joka laadultaan eroaa muusta ympäristöstä: ravintolan terassi, puiston penkki, kiosk. Mutta paikka voi myös olla symbolisesti merkitty asia kuten bussipysäkki tai yksittäinen iso lehtipuu.

Toisin sanoen kaupungissa pitäisi välttää monotonisia pitkiä linjoja, suuria avoimia tiloja tai laajoja pysäköintikenttiä. Korttelien katusivussa pitäisi olla vaihtelua, sisäänvetoja, erkereitä, seinäpintojen rytmiä. Toriin tai vastaavaan tilaan kuuluu korkeuslinjana kaupungin keskipisteen antava kirkko, raatihuone tai kaupungintalo. Katu ei koskaan saisi olla viivasuora, vaan sen pitää kaartaa, tehdä mutka tai johtaa puistoon.

Negatiivisinta kaupunkitilaa on sellainen, jossa yhdestä pisteestä voi ”kytätä” muiden tekemisiä. Pistetaloiksi ryhmitelty kerrostalot ilman puuston pehmentävää vaikutusta ovat tällaista tilaa. Samoin hevosenkengäksi muotoiltu sisäpiha, joka muodostaa käyttäjälle tai saalistajalle niin sanotun Foucaultin pisteen.

Kaupunkitutkijat sanovat, että katumaasureiden määrä osoittaa suoraan, kuinka turvattomaksi asukkaat kokevat kaupungin. Kävellä ei uskalleta. Halutaan ajaa autolla, joka on kuin henkilökohtainen liikkuva linnoitus.

Viihtymisen ja turvallisuuden kokemukset ovat paljolti biologisperäisiä. Evoluutionsa vaiheissa ihminen on ollut paitsi metsästäjä, myös metsästettävä. Ne jotka ovat olleet varovaisia ja osanneet lukea maastosta väijytyspaikkoja, ovat säilyneet hengissä. Me olemme noiden varovaisten ja etensä katsovien jälkeläisiä. Katuälykäs eli ”street smart” väistää kadunkulmassa toiselle puolelle, jos näkee edessään humalaisen nuorisojoukon tai ilmiselvän huumehöhrön.

Kun autolla ajat aukealta kapeikkoon, jota metsä saartaa molemmilta pulilta, nousee verenpaineesi. Kun kävelet pimeän alikulkutunnelin läpi, olet tiedostamatta varuillasi. Kun kiipeät korkean kumpareen päälle, josta kaupunki näkyy, alenee verenpaineesi ja stressitasosi. Samaa sanoo lapinmies: tunturin laella on helppo ajatella.

Naiset pelkäävät paikkoja, joissa joutuu olemaan yksin ja joissa ei ole karkuun pääsyn mahdollisuutta. Miehet huolestuvat – jos sen rohkenevat myöntää – aamuöisessä taksijonossa tai humalaisten joukossa nakkikioskilla.

The Guardian -sanomalehti esitti vuonna 2003 tunneasteikon, jolle britti saattoi sijoittaa itsensä. Toisessa päässä asteikkoa ihminen oli täysin rauhallinen, välialueella huolestuneisuus kasvaa kunnes ihminen jäähmetty pelosta. Mutta mikä oli johtopäätös äärimmäisestä kaupunkitilapelosta? Vastaus: se, että muuttaa Suomeen! Suomea pidetään maailman turvallisimpana maana, mutta mekin saisimme tarkemmin pohtia, mikä kaupunkirakenteessa lisää viihtyvyyttä.

JUHA KUISMA on kylien liiketoiminta-asiamies.

KANSAN SUUSTA

Puku on puoli ihmistä

Mitäpä päälle tänään? Jos sananparsista kysytään, saadaan taas monia vastauksia.

Vaatetus oli salolaiselle ruokaakin tärkeämpää. Kylän välin kyllä menee ilman ruokaa, muttei ilman vaatteita.

Vaatteiden tulee olla kunnolliset, sillä puku on puoli ihmistä, kuten Hyvinkäällä sanottiin. Jo antiikin roomalaiset tiesivät sopivan komean vaatetuksen lisäävän arvovaltaa.

Saksalaiset eivät tyydy puoleen. He ovat sitä mieltä, että ”vaatteet tekevät miehen”. Runoilija **Gottfried Keller** on tehnyt sanonnan tunnetuksi novellillaan Kleider machen Leute.

Venäläisen **Nikolai Gogolin** kertomuksessa uusi päällystakki nostaa pikkuvirkamiehen uran hetkeksi nousuun. Kun takki varastetaan, alkaa alamäki.

Vaatteilla voi siis saada ihmeitä aikaan. Kantokin kaunistuu, kun kaunistetaan, sanotaan meillä. Arabit sanovat, että ”pue luudan ylle leninki, niin siitä tulee hieno rouva”.

Prameilusta varoittaa sanonta ”rumat vaatteilla koreilee”. Hartolassa sanottiin, että jonka takissa on paikka paikan päällä, sen kuoronoson on markka markan päällä. Hyvä hevonen näkyy huononkin loimen alta, kuten Somerniemellä kuvattiin.

Liiallinen värikkyyys oli kansan mielestä pahasta. Juuassa oltiin sitä mieltä, että punainen on koreaa, harmaa hyvännäköistä. Oulussa mentiin vielä pidemmälle: ”Mustasta ei väri parane.”

TOPI LINJAMA

Korkeasaaren rehukattaus on puoliksi kotimaista

Hirvensorkat, possunpotkat ja porkkanat ovat hyvässä järjestyksessä Korkeasaaren rehukeittiön kylmätiloissa. Kotimaasta hankitaan noin puolet kaikesta rehusta.

Korkeasaaren rehukeittiö sijaitsee hallintorakennusten naapurissa saaren pohjoispäässä. Sieltä jaellaan päivittäin rehulähetyksiä eläintarhan eri yksiköille.

Ruokinnassa käytetään hyväksi uusinta tietoa ravitsemuksesta, rehutilauksista vastaava kuraattori **Kristina Renqvist** kertoo. Käytössä ovat euroopalaisen eläintarhayhdistyksen ruokintaohjeet.

”Meillä ei valitettavasti ole omaa ravitsemusasiantuntijaa. Mielellään kyllä otettaisiin, jos Helsingin kaupungin budjetti antaisi myöten.”

Hedelmissä liikaa sokeria

Yksi viimeaikaisista mullistuksista koskee apinoita. Apina saa edelleen herkutella banaaneilla, mutta hedelmien osuutta on tutkimustiedon perusteella jouduttu ruokavaliossa supistamaan.

Paljon hedelmiä syvillä eläintarhojen apinoilla on havaittu ripulia ja muita ruuansulatusergelmio. Tämän arvioidaan johtuvan siitä, että nykyajan jalostetut hedelmät ovat paljon makeampia kuin trooppisessa sademetsässä kasvavat alkumuotonsa.

”Makeita hedelmiähän ne mielellään söisivät, mutta vihannekset ovat huomattavasti terveellisempiä.”

Hedelmänsyöjän ruokavaliosta onkin nyt noin neljännes hedelmiä ja loput vihanneksia, esimerkiksi kiinankaalia, porkkanaa, maissia ja parsakaalia.

Pororehua ja pellettejä

Renqvist vastaa ruokinnan suunnittelusta yhdessä eläinlääkärin kanssa. Hän on seurannut ruokinnan muutoksia 70-luvun puolivälistä, jolloin hän aloitti Korkeasaaren eläintenhoitajana.

”Silloin käytettiin vielä kotimaisia tuotantolähten rehuja. Ne ovat osoittautuneet melkein kaikille meidän eläimillemme liian voimakkaiksi. Luonnossahan eläimet joutuvat elämään aika köyhällä ravinnolla.”

Kotieläinrehujen sijaan on otettu käyttöön eläintarhojen eri lajeille kehitettyjä pellettejä. Niitä tuodaan esimerkiksi Englannista ja Belgiasta.

”Pellettien lisäksi kaikki eläimet saavat vähän luonnollistakin ruokaa, jotta niillä olisi jotain tekemistä. Hedelmiä roikotetaan puusta ja muutakin syötävää ripotellaan ympäri häkkiä.”

Kotimaisista rehuista kelpaavat Suomen Rehun pororehu ja kanarehu. Porojen talviruokintarehua kuluu niin paljon, että se ajetaan rehukeittiön ohi suoraan käyttöpaikoille kuten heinäkin.

Kotimaisia toimittajia

Korkeasaaren rehulasku oli viime vuonna noin 260 000 euroa ilman työkustannuksia. Ostot kotimaasta olivat Renqvistin mukaan noin puolet hankintojen arvosta.

Heinää ostetaan eteläsuomalaisilta sopimusviljelijöiltä. Kotimaasta hankitaan myös nauata, possua, särkikalaa, silakkaa, vehnää, kauraa, marjoja, vihanneksia, oksia, jäkälää, kerppuja ja jopa muurahaisenmunia.

Ennen vanhaan Korkeasaareen haettiin hylkyruhoja lähimmiltä teurastamoilta. Enää se ei kannata. ”Nyt pitäisi lähteä niin kauas, että tulee halvemmaksi hankkia possunporkkaa tai naudanrintaa tukusta.”

Osa vehnästä idätetään rehukeittiössä. Sitä annetaan monille linnuille, myös kenguruille. ”Idut ovat äärimmäisen terveellisiä ja ne myös maistuvat eläimille.”

Kerpuista jatkuva pula

Kerppuja otettaisiin vastaan

Rottia, nam. Ulkomaisia jyrjsijöitä syötetään pöllöille, huuhkajille ja pienille kissapedoille.

Muurahaisenmunia on saatu yllättäen kotimaiselta toimittajalta.

nykyistä enemmän vuohen ja metsäpeurojen talviravinnoksi. Niitä ostetaan 4H-yhdistyksiltä, mutta toivottuihin tilausrmääriin ei ole moneen vuoteen ylletty.

Suurin vaikeus lienee kuivatus, Renqvist arvelee. Korkeasaarella ei kuivatustilaa ole. ”Äärimmäisen kiitollisia olisimme, jos saisimme kerppuja enemmän.”

Pihlajanmarjaa kerätään tertiina pakkaseen osin Korkeasaaren mailta. Renqvist on itsekin osallistunut keruuseen. ”Pihlajanmarjalle on vaikea löytää oikeaa hintaa ja toimittajia.” Pihlajanmarjat maistuvat kotimaisille linnuille. Karhutkin tykkäävät kirpeästä marjasta.

Kolarihivet tervetulleita

Aina tervetulleita ovat kolarihivet ja -peurat. Ne menevät suoraan kissalaaksoon eläintenhoitajien paloiteltaviksi. Kun

Valkopääsaki on löytänyt oksan tyveltä syötävää. Hedelmien tarjoulua säännöstellään uusimpien ravitsemussuosistusten nojalla.

karhut alkavat heräillä, nekin saavat osansa tieliikenteen riistasta.

Viime syksynä kolarieläimiä saatiin poliisiin kautta melko mukavasti, suurin piirtein keran viikossa.

Korkeasaaren kotimaiseen riistaan kuuluvat myös Helsingissä villiintyneet citykanit. Niillä on muitakin ottajia, sillä yksi jos toinenkin luvan saanut metsästäjä syö saaliinsa itse. Samoilte apajille on ilmaantunut myös citykettuja.

”Citykanin kilohinta on sitä luokkaa, että sitä saa nyt puolta halvemmalla ulkomailta”, Renqvist kertoo. Neuvottelu hinnasta on työn alla.

Kauppakumppani on käytännössä Korkeasaaren omistava Helsingin kaupunki. Citykanien metsästystä ja myyntiä hoitaa kaupungin rakentamispalveluista vastaava virasto Stara.

Lihan osuus rehukustan-

KARI SALONEN

Kamelit mutustelevat ahkerasti kotimaista heinää, jota hankitaan sopimusviljelijöiltä. Naaras on syntynyt Ruotsissa ja sen jo kookkaammaksi kasvanut poika kuusi vuotta sitten Korkeasaarella.

”Äärimmäisen kiitollisia olisimme, jos saisimme kerppuja enemmän”, kuraattori Kristina Renqvist sanoo.

Annoksia jaellaan päivittäin rehukeittiöstä eläintarhan eri yksiköihin. Heinä ja porojen rehu ajetaan suoraan talleille.

KORKEASAARI

125-vuotias eläintarha

Korkeasaari on yksi maailman vanhimmista eläintarhoista. Se täyttää tänä vuonna 125 vuotta.

Eläinlajeja on noin 150. Korkeasaari on erikoistunut Aasian kylmien seutujen petoihin.

Toimintakulut olivat viime vuonna noin kahdeksan miljoonaa euroa. Rehuihin käytettiin noin 260 000 euroa.

Tarhaamalla voidaan pelastaa uhanalaisia eläimiä sukupuoltolta. Korkeasaarella voi tutustua esimerkiksi hirvieläimiin kuuluvaan miluun, joka on luokiteltu luonnosta jo hävinneeksi.

Villieläinsairaalassa hoidetaan vuosittain noin tuhat loukkaantunutta

